ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਈ. ਟੀ. ਸੀ. ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. (**2021** ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ **47-48**) **19** ਜਨਵਰੀ, **2021**

**[ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ. ਜੇ.]**

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, *1958*:ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼-ਆਯੋਜਿਤਃਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣਾ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਪਯੋਗੀ ਅਤੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1958:ਧਾਰਾ 6-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।397 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਫ  ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਲਗਭਗ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਸ.397 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਸੱਤ ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ-ਆਯੋਜਿਤਃਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ **21** ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ-ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਐੱਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 397, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਹੈ-ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

**269**



ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ-ਐਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਫਿੱਟ ਕੇਸ।ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਜ਼ਾਮਨੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 -**s**.397।ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1958:ਐਸ 4-ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ-ਆਯੋਜਿਤਃ"ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" s ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।4 ਪਰਮਿਟ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ-ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1958:ਸੈਕਸ਼ਨ 6-ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ-ਹੇਠ ਲਿਖੇ

ਅਨੁਸਾਰਃਐਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂ।ਐਕਟ ਦੇ 6 ਹਨਃਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1958:ਐਸ 4 ਅਤੇ ਐਸ.6-ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਆਯੋਜਿਤਃਐੱਸ 4 ਐੱਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।6 ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ .6 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ।

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1958:ਐੱਸ. 6-ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ-ਆਯੋਜਿਤਃਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ।ਐਸ 6 ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

**ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ**

**ਰੱਖਿਆਃ1. ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ 'ਏ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।**



**ਸੋਧਾਂਃਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣਾ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਪਯੋਗੀ ਅਤੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6, ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ, 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 6] [275-ਬੀ-ਡੀ]**

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵਿਕਰਮ ਦਾਸ (2019) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ.

**125:[2019] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 691-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।**

**2. ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਹੈ-ਧਾਰਾ 6 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 360 Cr.P.C ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 7] [276-ਡੀ-ਈ]**

**3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 4 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ।ਨਾਲ ਹੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ", ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 8] [278-ਡੀ-ਜੀ]**

ਸੱਤਿਆਭਾਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1972) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 350

**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

**4. ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ।ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂ ਹਨਃਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਫ ਇਨਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਫੇਂਡਰ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ।[ਪੈਰਾ 9] [278-G-H; 279-A]**

**5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਧਾਰਾ 6 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 397 ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10,13] [279-ਏ-ਬੀ; 280-ਸੀ-ਡੀ]**

ਰਾਮਜੀ ਮਿਸਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ **ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1963 ਐਸ. ਸੀ. 1088:[1963] ਸਪੱਲ.ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 745;** ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **(1973) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 65:[1972] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 312;** ਜੋਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **ਆਈ. ਐੱਲ. ਆਰ. (1981) ਪੀ. ਐਂਡ ਐੱਚ. 1-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

**6. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਹੈ।ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਅਤੇ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ।ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ।ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 14,15] [280-ਈ-ਜੀ; 281-ਏ] ਏ**



ਮਸਰੁੱਲਾ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ **(1982) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 458;** ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ **(2008) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 111:[2008] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 146;** ਸੀ. ਸੀ. ਈ. ਬਨਾਮ ਬਾਹੂਬਲੀ **(1979) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 279:[1979] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1104;** ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਲਾਲ ਅਰੋੜਾ, **(2004) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 590:[2004] 1** ਸਪਲਿ.ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. **631**-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

**ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ**

**[2019] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 691 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਪੈਰਾ 5**

**[1963] ਸਪੱਲ.ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 745 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਪੈਰਾ ਪੈਰਾ 7**

**(1982) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 458 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 7**

**2008] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 146 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 7**

**(1972) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 350 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ ਪੈਰਾ 7**

**[1972] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 312 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ ਪੈਰਾ 11**

**[1979] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 13**

**[2004] 1 ਸਪੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ 13**

**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 631**

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਾਃ**2021** ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. **47-48**।

ਚੰਡੀਗੜ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀ. ਆਰ. ਏ.-ਐੱਸ.-**372**-ਐੱਸ. ਬੀ.-**2005** ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਏ.-ਐੱਸ.-**717**-ਐੱਸ. ਬੀ.-**2005** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਈਸ਼ਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਨਿਰੁਧ ਸੰਗਨੇਰੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀਆ, ਕਰਨਵੀਰ ਗੋਗੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਸਿੰਘਲ, ਪਰਦੁਮਾਨ ਗਰਗ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ।ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

**ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੱਜ**

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ **20** ਅਤੇ **19** ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।ਆਈ. ਡੀ. **1** ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ **7:30** ਵਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਹੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ **1** ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. **1** ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਲਈ ਟੈਕਸੀ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ।ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕਾਰ ਰੋਕੀ ਗਈ ਤਾਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੰਜਰ ਲੈ ਕੇ ਕੁੱਟਿਆ।

1 ਉਸ ਨੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ।



ਪੀਡਬਲਯੂ **1** ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ **6** ਤੋਂ **7** ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ 'ਤੇ **2-3** ਅਤੇ ਗਰਦਨ' ਤੇ **1** ਸੱਟ ਮਾਰੀ।ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਟੈਕਸੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ।ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ **382** ਅਤੇ ਧਾਰਾ **307** ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ **34** ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਖੰਜਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ **397** ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ **1** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ **7** ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ **24.10.2019** ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

**3**. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ।ਇਸ ਲਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ' ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਲਗਭਗ **50** ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

4. ਆਈ. ਡੀ. **1** ਉੱਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਪੀ. ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਉੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ।**18.12.2020** ਉੱਤੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. **2** ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.**2** ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੰ.1 ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ **397** ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ 7 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਉੱਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, **1958** ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਇਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉਪਰੋਕਤ ਹੈ ਕਿ **11.01.2021** ਉਪਰੋਕਤ, ਅਸੀਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਖੇਪ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

**ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ**

**5. ਰਾਜ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ.1 ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵਿਕਰਮ ਦਾਸ 2 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀਆਂ।**

**ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਈ. ਟੀ. ਸੀ. ਬਨਾਮਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. [ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.] ਏ. 275**

ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਕੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

**6**. ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈਃਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣਾ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਪਯੋਗੀ ਅਤੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **6**, ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ, **21** ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

**"6. ਵੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ -**

ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ।- **(1)** ਜਦੋਂ **21** ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਦ (ਪਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਸਮੇਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ **3** ਜਾਂ ਧਾਰਾ **4** ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ।

**(2)** ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ **(1)** ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਧਾਰਾ **3** ਜਾਂ ਧਾਰਾ **4** ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੌਦਾ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੇਗੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ।"

**7.** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 4 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਰਾਮਜੀ ਮਿਸਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ,** 3 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ।**ਮਸਰੁੱਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ**

**3 ਏ.**

**ਆਈ. ਆਰ. 1963** ਐਸ. ਸੀ. **1088**.

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ "ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ, 'ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਸਮੇਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ', ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰ ਹਨ, ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ।ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।**ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ 5 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਮਜੀ ਮਿਸਰ (ਉੱਪਰ)** ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਮਜੀ ਮਿਸਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਹੈ-ਧਾਰਾ 6 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।6 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਧਾਰਾ **360 Cr.P.C** ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

**8**. **ਸੱਤਿਆਭਾਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, 7** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ 4 ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹਨ।ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

"**3. ਕੁਝ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ** ।ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ **379** ਜਾਂ ਧਾਰਾ **380** ਜਾਂ ਧਾਰਾ **381** ਜਾਂ ਧਾਰਾ **404** ਜਾਂ ਧਾਰਾ **420 (1860 ਦਾ 45)** ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

**4 (1982)** 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. **458**

**5 (2008) 3** ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ **111**

**6** ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, **(1973) 2** ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. **65**, ਪੀ.7

**7** (**1972**) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. **350**.

**ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਈ. ਟੀ. ਸੀ. ਬਨਾਮਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. ਏ. 277**

**[ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.]**

ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਸਮੇਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਫਿਰ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ.ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ

**4** ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿਛਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

**4. ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੁਝ ਆਫ ਐਂਡਰਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ।- (1)** ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਸਮੇਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਸਮੀਚੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ।ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਉਸ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਨਿਵਾਸ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਕਿੱਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।**(2)** ਉਪ-ਧਾਰਾ **(1)** ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ।

**(3)** ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ **(1)** ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।



ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰਹੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

**(4)** ਉਪ-ਧਾਰਾ **(3)** ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਧੂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਗਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

**(5)** ਉਪ-ਧਾਰਾ **(3)** ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧੀ, ਜ਼ਾਮਨੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ **3** ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ **4** ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ।ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ **4** ਪਰਮਿਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ", ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ **3** ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ **(2)** ਦੇ

ਤਹਿਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ **(1)** ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

**9**. ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ **6** ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ **6** ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ **21** ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ।ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **6** ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂ ਹਨਃਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਏ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ



ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

**10**. ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ **21** ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ **6** ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ **9** ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ **ਮਸਰੂੱਲਾ** (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਲਤ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ **397** ਦੇ ਤਹਿਤ **7** ਸਾਲ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤਣਾਅ ਦੀ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

**11**. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ **4** ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ **ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 10** ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **4** ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅਸਥਾਈ ਧਾਰਾ ਇਸ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਨ।**ਰਾਮਜੀ ਮਿਸਰ** (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

**12**. ਉਪਰੋਕਤ ਗਏ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"18. ਕੁੱਝ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ।- ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂਇਹ ਐਕਟ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਸਕੂਲ ਐਕਟ, **1897 (1897 ਦਾ 8)** ਦੀ ਧਾਰਾ **31**, ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, **1947 (1947 ਦਾ 2)** ਦੀ ਧਾਰਾ **5** ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (**2**), ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਜਾਂ ਬੋਰਸਟਲ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ।"

**13**. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, **1947** ਦੀ ਧਾਰਾ **5** (**2**) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਪੀ. ਸੀ. ਕਾਨੂੰਨ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਘੱਟੋ-ਘੱਟ **1** ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। **ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ (ਉੱਪਰ)** ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

**8** ਮਸਰੂੱਲਾ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ, **1982 3** ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. **458**, ਪੀ. ਆਰ. **6**.

**9** ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ, **(2008)** 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. **111**. **10 (1973) 2** ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ **65**.



ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **5 (2)** ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **18** ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ

ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੂਖਮ ਵਿਆਖਿਆ ਸੀ. ਸੀ. ਈ. ਬਨਾਮ ਬਾਹੂਬਲੀ **11** ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ **1958** ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਅਸਥਾਈ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਭ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। **12** ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵਿਕਰਮ ਦਾਸ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ **397** ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।ਦਰਅਸਲ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **13** ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ।

**ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਥਿਤੀ**

**14**. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ **7** ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਹੈ।ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ **19** ਅਤੇ **21** ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ।ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ।ਉਪਰੋਕਤ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **4** ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

**15**. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਂਡ' ਚ ਬੰਨ੍ਹਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **4** ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।ਜੀ.

**11 (1979) 2 SCC 279.**

**12** ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਲਾਲ ਅਰੋੜਾ, **(2004) 4** ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. **590।**

**13** ਆਈ. ਐਲ. ਆਰ. **(1981)** ਪੀ ਐਂਡ ਐਚ **1** ਏ



ਸਜ਼ਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

**16**. ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।